

Сучасний стан та ефективність взаємодії інститутів громадянського суспільства в Україні

УДК 323.75

DOI [https://doi.org/](https://doi.org/10.24195/2414-9616-2018-1-54-60)

10.24195/2414-9616-2018-1-54-60

Лясота Аліна Євгенівна
кандидат політичних наук,
доцент кафедри політології
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара
вул. Наукова, 13, Дніпро, Україна

Стаття присвячена актуальній проблемі інституційної взаємодії громадянського суспільства й органів державної влади в сучасній Україні. Автор має на меті проаналізувати сучасний стан, акцентуючи увагу на відповідних засобах та інструментах впливу на ефективність взаємодії інститутів громадянського суспільства й держави. Використання структурно-функціонального аналізу та системного методу як основних у дослідженні дало змогу дійти висновку, що в чинному в Україні механізмі залучення інститутів громадянського суспільства до процесу прийняття політичних рішень наявні різноманітні структурні й функціональні недоліки. Результатом роботи є практичні рекомендації щодо усунення цих перешкод і вдосконалення комунікації громадянського суспільства та держави.

Ключові слова: громадянське суспільство, інституційна взаємодія, органи державної влади.

Вступ. Громадянське суспільство – це соціокультурне поле, в рамках якого здійснюється реалізація універсальних прав і свобод людини – соціальної, економічної, політичної, правової, культурної, що забезпечують активну позицію громадянина. Метою громадянського суспільства є сфера соціальної інтеракції, взаємодія, взаємовплив, установлення міжособистісних відносин, добровільні об'єднання громадян, соціальні рухи, які здійснюються за допомогою комунікації. Взаємовигідне партнерство між державою та елементами громадянського суспільства можливе лише за умови паритетного діалогу, тому вкрай актуальним є питання винаходження новітніх засобів комунікації і відповідної інтеракції.

Мета та завдання. Дослідження сучасного стану громадянського суспільства України й відповідних засобів та інструментів впливу на ефективність інституційної взаємодії громадянського суспільства й держави.

Методи дослідження. Використання структурно-функціонального аналізу та системного методу як основних у дослідженні дало змогу розглянути сам механізм залучення інститутів громадянського суспільства до процесу прийняття політичних рішень органів державної влади.

Результати. У дискурсі цієї проблеми варто звернути увагу на визначальні для ідентифікації правосуб'єктності інститутів громадянського суспільства їхні правові форми діяльності в Україні. Так, особливого значення набуває проблема взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами державної влади. Забезпечення адекватного рівня взаємодії між державою та громадянським суспільством є нарізним і необхідним складником політичної модернізації й демократизації України, що є прямим шляхом до досягнення суспільної стабільності в майбутньому [11, с. 134].

У сучасній Україні ця взаємодія відбувається в таких правових формах: участь у розробленні та

обговоренні проектів нормативно-правових актів, залучення інститутів громадянського суспільства до надання соціальних послуг, здійснення інститутами громадянського суспільства громадського контролю за діяльністю органів державної влади, проведення органами державної влади моніторингу й аналізу громадської думки тощо [1, с. 7].

У нашій державі на цей момент серед найбільш вагомих програм варто зазначити Національну концепцію розвитку громадянського суспільства в Україні, яка розроблена Інститутом місцевої демократії ще в 2004–2005 рр. У 2005 р. Центр політико-правових реформ розробив Концепцію взаємодії держави і громадянського суспільства. У 2005 і 2006 рр. Український незалежний центр політичних досліджень, Мережа громадських організацій ОПОРА, Центр політико-правових реформ, Інститут громадянського суспільства, Українська Гельсінська спілка з прав людини, Інститут успішних громад, Міжнародний центр перспективних досліджень розробили доктрину громадянського суспільства [7, с. 15]. Проблема формування й розвитку інституту громадянськості зумовлена потребами практики. Така глобальна тенденція, як демократизація суспільних процесів, поступово, але невідворотно охоплює собою все більш помітне масив народів і країн світу, розгортається на території України все з більшою активністю й перспективою. Для України вирішення проблеми взаємодії суспільства і держави постає як складник визначення загальної перспективи суспільного розвитку. Необхідно відзначити, що головною проблемою у сфері розвитку інституту громадянськості є низька активність неурядових організацій і нездатність реально впливати на ситуацію в регіоні та країні. Однак коло причин набагато ширше, поряд із зазначеними це відсутність достатніх коштів для їхньої діяльності, слабкість організаційного управління, невідповідний професійний рівень членів організацій, відсутність широкої інформації про їхню діяльність, фінансові

зловживання керівного складу цих об'єднань, їх залежність від одного джерела надходжень (держави, підприємства, спонсора, міжнародного донорського агентства), відсутність підтримки їхньої діяльності з боку населення, неготовність суспільства до широкого поля діяльності цих об'єднань [9, с. 9].

Певні зрушення в розвитку громадянського суспільства почалися ще період 2004–2005 рр. Українське суспільство після Помаранчевої революції зробило висновок про необхідність відходу від патерналістської моделі. Частина активістів отримали політичні посади, а деякі громадські групи та партії, прагнучи до кардинальних змін у політиці, почали власну розбудову на основі міжнародного досвіду. Виникло також загальне почуття зацікавленості в політичному житті. Однак після Революції Гідності з'явилися серйозні загрози, пов'язані з політичною нестабільністю країни, соціально-економічною кризою, а також відсутністю механізмів оперативної й ефективної взаємодії між суспільством і владою. На думку експертів, у налагодженні таких механізмів ключову роль має відігравати громадське саме суспільство [4, с. 37].

У взаємовідносинах держави з інститутами громадянського суспільства можна виділити два основні види взаємодії – співробітництва й панування, хоча досить часто в реальності використовуються комбінації цих типів стосунків. Відповідно до свого призначення, держава виконує певні функції, охоплює основні напрями діяльності, через які реалізується соціальне призначення держави – забезпечення прав і свобод усіх громадян загалом і кожного зокрема. Усе це дає змогу розглядати державу як всеохопний, універсальний елемент політичної системи суспільства. Держава має відповідні механізми, за допомогою яких організовує комплекс відповідних установ і забезпечує виконання своїх функцій.

Варто відзначити, що для забезпечення ефективної взаємодії громадянського суспільства та державних владних структур необхідна наявність відповідних інститутів і норм. По-перше, мова йде про наявність безпосередньої інституційної основи такої співпраці, а саме відповідних діючих структур-посередників (наприклад, такими посередниками можуть бути різноманітні громадські ради) у державному механізмі. По-друге, важливим фактором є нормативна база, що передбачає правову оформленість участі громадянського суспільства та його інститутів у суспільно-політичних процесах. По-третє, дуже важливу роль відіграють соціально-психологічні та культурні передумови, а саме відповідна суспільна свідомість та утвердження демократичних ідеалів.

У сучасних умовах взаємодія між державою і громадянським суспільством реалізується за допомогою відповідних засобів та інструментів:

- створення й подальша робота громадських рад при державних структурах, а саме міністерствах,

окремих відомствах, силових і безпекових структурах (зазвичай цей метод характерний для співпраці між державою та громадськими об'єднаннями);

- складення угод між державою, з одного боку, та інститутами громадянського суспільства – з іншого;

- реалізація спільних управлінських, дослідницьких, інформаційно-аналітичних та інших соціально значимих проектів. Приклад: розроблення і практичне втілення Міністерством інформаційної політики й волонтерами проектів «Інформаційні війська» (i-army.org) та «Інформаційний щит»;

- проведення спільних наукових і просвітницьких заходів, а саме конференцій, семінарів, круглих столів, присвячених питанням інформаційної безпеки із залученням представників державних органів і громадськості;

- громадські слухання, консультації та реалізація громадських ініціатив [4, с. 104].

Серед напрямів впливу інститутів громадянського суспільства на державну соціальну політику виділяють такі:

- безпосередній вплив – розв'язання актуальних проблемних питань, які не можуть бути вирішені державою;

- консультативний – спрямування державної політики в конструктивне русло, пошук шляхів артикуляції інтересів і проблем недостатньо репрезентованих груп через переговори з владними структурами;

- інноваційний – розроблення та демонстрація нових шляхів вирішення проблем;

- наглядовий – контроль за правильним виконанням державної політики [3, с. 320].

Взаємодія держави з громадянським суспільством повинна бути спрямована на посилення процесу демократизації органів влади, розвиток і зміцнення інститутів громадянського суспільства, посилення їхнього зв'язку, є вираженням бажання органів влади і громадянського суспільства налагодити співробітництво з метою подальшого вдосконалення й розвитку партнерських відносин.

Разом із тим варто відзначити, що натеper українські реалії свідчать про те, що в чинному механізмі залучення інститутів громадянського суспільства до процесу прийняття політичних рішень наявні різноманітні структурні та функціональні недоліки, а саме:

1. Недосконалість і недієвість законодавчої основи взаємодії громадянського суспільства та держави. Велика кількість так званих «білих плям» в українському законодавстві, небажання суб'єктів (як державних, так і недержавних) дотримуватись чинних правил і норм, низький рівень правової культури – це далеко не повний перелік проблем нормативно-правової сфери, які стоять на заваді ефективній взаємодії між суспільством і владою.

2. Низька ефективність і занадто формалізо-

ваний характер роботи громадських рад. Сучасна вітчизняна політико-управлінська практика свідчить про ілюзорний і дорадчий характер функціонування громадських рад. На практиці на ці структури покладаються суто консультативні функції, реального впливу на процес розроблення та прийняття політичних рішень вони не мають.

3. Відмежованість державного апарату від суспільства. Ще однією проблемою тут є ізоляваність державних структур від громадськості. Часто управлінські/організаційні/законотворчі процеси є закритими від зовнішніх впливів і не спираються на інтереси українського соціуму.

4. Загальний скептицизм населення щодо можливості реального впливу на процес прийняття політичних рішень. Відсутність суттєвих змін у процесі українського державотворення після численних масових акцій протесту («Помаранчева революція», «Вставай, Україно!»), а особливо після «Революції Гідності»/Євромайдану спричинило появу скептичних настроїв в українському суспільстві щодо можливості достатнього впливу на процес прийняття політичних рішень в Україні, тим більше в секторі національної безпеки.

5. Відсутність дієвого механізму циркуляції політичних еліт. Сучасний український політикум характеризується відсутністю ефективних процесів оновлення політичної еліти. Це часто призводить до монополізації влади окремими політичними групами, а отже, якоюсь мірою є причиною попередніх проблем.

Водночас, незважаючи на певні досягнення в напрямі демократизації української політичної системи, існують і серйозні загрози: «локалізація», чи «регіоналізація», суспільного життя проявляється в зростанні активності органів регіональної й місцевої влади для розширення участі громадян у прийнятті рішень, котрі зачіпають їхні інтереси. Таке «розмивання» суверенітету не може не позначитися на функціонуванні демократії та її інститутів, для якої національна держава була опорою більше ніж двісті років. З одного боку, інтернаціоналізація економічного й політичного життя унеможливило ефективне демократичне управління в межах окремої держави. З іншого боку, зростає розчарування громадян у можливостях традиційних демократичних систем, котрі не забезпечують необхідне представництво та захист інтересів місцевих колективів у масштабі держави» [3, с. 37].

Одним із песимістичних показників, що характеризує політичну залученість українців у соціально-економічні процеси в країні, є надзвичайно низький рівень обізнаності з ключовими правовими документами, що регулюють життя громадян, а також наявність лише часткового уявлення про чинну політичну систему.

Лише кожен десятий громадянин повністю знайомий з текстом Конституції, майже половина

(49%) громадян знають, що в Україні діє парламентсько-президентська форма державного правління. 20% опитаних вважають, що в країні діє президентсько-парламентська модель. 25% відповіли, що не знають. Чинну парламентсько-президентську модель вважають за найкращу для України 37% респондентів (у листопаді 2014 р. – 44%). Президентсько-парламентську модель вважають найкращою 16% (у листопаді 2014 р. – 17%). Інші моделі користуються меншою підтримкою: тільки 4% підтримують модель президентської республіки, 5% – парламентської республіки і 3% – диктатури. Третина опитаних не змогли відповісти (у листопаді 2014 р. – 27%) [6, с. 22–24].

Формування в Україні громадянського суспільства відбувається досить повільним і заплутаним шляхом. Причиною такого повільного розвитку є те, що значна частина суспільства просто не усвідомлює нагальну необхідність демократичних реформ, а інша значна частина тяжіє до повернення тоталітарної моделі управління радянського зразка. Країни Західної Європи, на відміну від нашої держави, вже пройшли цей процес значно раніше.

Характеризуючи становище громадянського суспільства в сучасній Україні, варто зазначити, що для нашого суспільства є характерним маргіналізація громадського життя. Так, за декілька останніх років значна частина громадян узяла участь у страйках, демонстраціях. При цьому участь людей у зазначених громадських акціях пов'язана насамперед із соціальними проблемами (невиплата заробітної плати, пенсій тощо). Отже, залишається низька активність громадян у громадському житті, що негативно впливає на становлення демократичного суспільства [2].

Прогрес громадянського суспільства в Україні в сучасних умовах можливий не тільки через включення в процес суспільного розвитку всіх можливостей і потенціалу демократичної держави, а й через використання всіх досягнень сектору громадянського суспільства. Усі політичні спроби здійснити в нашій країні радикальні зміни, передусім проводити реформи в економіці й соціальній сфері, будуть марними без урахування людського фактора і ступеня розвитку громадянського суспільства та його інститутів.

У Конституції й Законі України «Про місцеве самоврядування», який прийнятий ще в травні 1997 р., чітко визначені і сформульовані права й обов'язки органів місцевого самоврядування. Відповідно до цього Закону, держава надає широкі права територіальним об'єднанням громадян за рішенням різноманітних місцевих завдань в інтересах населення на власну відповідальність і в рамках закону [5, с. 18].

Місцеве самоврядування – це публічна влада громадян, заснована на самоорганізації їхньої полі-

тичної активності. Місцеве самоврядування – це один із найважливіших інститутів громадянського суспільства, який забезпечує автономію громадян щодо держави.

Сутність місцевого самоврядування як виду політичної активності громадян пов'язана з тим, що місцеві проблеми краще й ефективніше вирішувати не із центру, а на місцях, за допомогою включення місцевого населення в процес самоврядування. Місцеве самоврядування – один із найважливіших складників демократичної системи управління, який функціонує шляхом висловлення влади народу на низовому рівні.

Діяльність органів місцевого самоврядування регулюється на трьох рівнях: загальнодержавному, регіональному та місцевому. Основними формами здійснення місцевого самоврядування є місцеві ради депутатів, а формами здійснення влади місцевого самоврядування – місцеві референдуми, муніципальні вибори, зборів громадян, народна правотворча ініціатива, звернення громадян до органів місцевого самоврядування, територіальне громадське самоврядування тощо [10, с. 159]. Інститут місцевого самоврядування закріплює за громадянами права на індивідуальні й колективні звернення до органів місцевого самоврядування та певних посадових осіб, які зобов'язані дати відповідь у місячний термін.

Місцеве самоврядування як важливий інститут громадянського суспільства, що виражає та захищає права й соціальні запити громадян на місцевому рівні, розвивається в Україні недостатньою мірою й навіть зазнає суттєвих викривлень останніми роками. Така ситуація призводить до ослаблення ініціативи громадян і формування повноцінного громадянського суспільства.

Весь світовий досвід переконливо свідчить, що саме місцеве самоврядування створює ті самі сприятливі умови для зближення влади та населення, функціонування чинної системи управління, яка б урахувала всі місцеві умови, специфіку та особливості. Для здійснення своїх повноважень органи місцевого самоврядування повинні виконувати такі основні функції:

- захищати населення від невинуватого тиску з боку центральних органів влади;
- активізувати населення з тим, щоб воно брало безпосередню участь у вирішенні місцевих питань, місцевих проблем тощо.

Безперечним є той факт, що формування в Україні сучасної та ефективно діючої системи місцевого самоврядування стає одним із найважливіших факторів побудови правової, демократичної держави. Водночас розвиток громадянського суспільства і його взаємодія з правовою, демократичною державою багато в чому буде залежати від оптимального співвідношення центральних органів виконавчої влади та роботи органів місцевого самоврядування.

Для України позитивним буде досвід європейських країн у сфері розвитку інститутів громадянського суспільства, а також щодо зміцнення довіри до уряду. У Віденській декларації про зміцнення довіри до уряду його учасники розробили низку рекомендацій щодо шляхів зміцнення довіри до державних органів: забезпечення легітимності уряду; встановлення пріоритетів у наданні послуг і забезпеченні доступу до них; підвищення прозорості й підзвітності з метою боротьби з корупцією; розширення доступу до інформаційно-комунікаційних технологій; підтримка ефективного залучення громадянського суспільства; заохочення конструктивної зацікавленості вільних засобів масової інформації; створення умов для розвитку партнерських зв'язків між державним, неурядовим і приватним секторами. Ці рекомендації ще раз підтвердили ті головні принципи й методи, яких варто дотримуватися в процесі зміцнення довіри. Вони також продемонстрували зростаюче розуміння всіма провідними міжнародними організаціями необхідності та механізмів подолання дефіциту довіри між громадянами й урядами, а також їхню політичну синергію [8, с. 259–260].

Отже, аналіз європейського досвіду у сфері становлення й розвитку громадянського суспільства чітко демонструє нам, що інститути громадянського суспільства є безпосереднім засобом самовираження індивідів, їх самоорганізації та самостійної реалізації ними своїх інтересів, вирішення значної частини суспільно важливих питань, полегшуючи виконання державою її функцій, а також виступаючи гарантом непорушності особистих прав громадян, даючи їм можливість захищати свої інтереси і права. Громадянське суспільство у країнах Західної Європи перебуває на значно вищому щаблі розвитку, ніж в Україні, тому держава має здійснювати процес його створення шляхом поєднання українського та європейського досвіду.

На наш погляд, громадянське суспільство в Україні має перспективи помітного і свідомого розвитку, що виявляється, як уже зазначалось, в акціях і протестах, починаючи зі здобуття незалежності України, але більш зрівноважене та чітке уявлення й бажання змінити наявний стан речей на краще починається лише з 2004 року, після чого лише поглиблюється. Сьогодні громадяни, які мають активну політичну позицію, свідомо висувують свої вимоги до державних структур, виступають проти необдуманих дій владних органів, активно відстоюючи свої інтереси й нагальні потреби. Прогнозовано розбудова громадянського суспільства в Україні буде орієнтуватися на європейські демократичні стандарти.

Висновки. З усього вищезазначеного можна зробити такі висновки. Незважаючи на те що Україна й по сьогоднішній день вважається досить молодою державою, вона вже пройшла

великий шлях від здобуття незалежності до побудови нового державного устрою, а також такого громадянського суспільства, що досить повільно розвивається, але існує. Протягом багатьох років країна повільно формувала умови для створення взаємодії та підтримання діалогу між державою й населенням. Але, окрім прийняття законів, що регулюють цю взаємодію, на процес формування цього діалогу з громадськістю впливала низка інших факторів. Одним із факторів уповільнення розвитку й роботи інститутів громадянського суспільства довгий час була не тільки недосконалість правова та нормативна база держави, а й досить мала активність серед населення: проблема полягала в відсутності самої культури самоорганізації та здатності вміло артикулювати свою інтереси й захищати свою свободи перед державою та владою. Перші значні зрушення в цьому питанні відзначаються саме в період 2004–2005 років, який безпосередньо пов'язаний із подіями, які увійшли в історію під назвою «Помаранчева революція». Дійсно, на той час відзначалося різке зростання політичної активності різних громад, організацій і рухів, що змогли об'єднатись з метою донесення до владних структур власних думок, інтересів і вимог. Після цього процес формування громадянського суспільства в Україні значно пришвидшився. Громадські діячі, представники організацій і рухів отримали можливість стати безпосередніми учасниками політичного процесу, багато партій, які так само є інститутами громадянського суспільства, також почали процес перетворення, в основі їхньої діяльності почалась тенденція відображення інтересів тих чи інших соціальних груп тощо. Однак навіть тоді процес розвитку та організації інститутів громадянського суспільства не відзначався якісними і швидкими перетвореннями. Безперечно, бурхливе зростання кількості різноманітних громадянських організацій, партій і рухів ще не означає розвинення самосвідомості суспільства і громадськості, а отже, і не підвищує якості самого громадянського суспільства. Протягом усього часу існування незалежної держави відбувався і процес створення незалежних засобів масової інформації, які покликані для того, щоб бути одним із основних засобів артикуляції громадських інтересів. Україна зіштовхнулася з проблемою нестачі матеріальної й духовної свободи ЗМІ від своїх джерел фінансування, що певним чином відобразилось і на сутності діяльності цього інституту громадянського суспільства не найкращим чином.

Підсумовуючи, необхідно констатувати, що між громадянським суспільством та органами державної влади немає надійних механізмів взаємодії. Комунікація перебуває в зародковому стані навіть зараз і потребує системного вдосконалення.

Справді демократичні перетворення ще тільки розпочалися, адже громадянське суспільство нещодавно вступило у фазу самоусвідомлення. Однак варто відзначити, що нові виклики, перед якими зараз постала наша держава, спричинили бурхливий розвиток та активізацію громадянського сектору. Отже, Україна має певні оптимістичні прогнози щодо розвитку й ефективного функціонування громадських інституцій і реалізації впливу населення на державну політику.

Політична участь громадян України на цьому етапі може бути охарактеризовано як стан своєрідного «пробудження» громадянського суспільства, що будується на об'єднанні окремих громадян у невеликі, але ефективно діючі колективи, здатні до швидкого приєднання нових учасників і реалізації свої цілей. Разом із тим до сих пір не вирішеною залишається доволі суттєва проблема, яка може здійснювати вплив на перспективи розбудови інститутів громадянського суспільства й надалі середній рівень обізнаності окремих громадян у політичних реаліях, рівень політичної культури залишається досить низьким, що найближчим часом буде головним стримувальним фактором для розширення політичної участі громадськості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутирська Т. Оптимізація взаємодії державної влади і громадянського суспільства (управлінський аспект): автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 / Одес. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Одеса, 2004. 20 с.
2. Гаджиев К.С. Концепция гражданского общества: идейные истоки и основные вехи формирования. *Вопр. философии*. 1991. № 7. С. 19–20.
3. Головка А.А. Взаємодія громадянського суспільства та держави в умовах сучасних інформаційних викликів. *Гілея: науковий вісник*. 2016. № 111. С. 319–321. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2016_1182.
4. Головка А.А. Громадянське суспільство як суб'єкт забезпечення інформаційної безпеки України. Україна в процесах глобального інформаційного обміну (м. Львів, 26–27 травня 2016 р.). Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2016. С. 103–105.
5. Про місцеве самоврядування: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.
6. Зміни до конституції та конституційний процес очима громадян. Конституційний процес в Україні: нові реалії, нові виклики, нові підходи: інформаційно-аналітичні матеріали до Круглого столу «Конституційний процес в Україні: відповідь на нові виклики чи повторення старих помилок?» 9 липня 2015 р. Київ: Центр Разумкова, 2015. С. 22–32.
7. Лациба М., Бойко Т. Уряд формує політику сприяння розвитку громадянського суспільства України. *Громадянське суспільство*. 2008. № 1 (3). С. 13–20.

8. Національні та міжнародні механізми фінансування громадянського суспільства. Міжнародні заходи зміцнення довіри між державою та громадянським суспільством. Київ: Фенікс, 2012. 336 с.

9. Пащенко В.І. Неурядові організації як інститут громадянського суспільства: методологія дослідження та стан в Україні: автореф. дис. ... канд. політ. наук: спец. 23.00.02 / НАН України. Ін-т політ. і етнонац. дослідж. Київ, 2005. С. 16.

10. Співак Д.П. Форми взаємодії держави та інститутів громадянського суспільства (політико-правовий аналіз). Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Серія «Політологія». Севастополь, 2011. № 123. С. 158–161.

11. Чумаков Д.Д. Проблема розвитку громадянського суспільства в Україні в контексті його взаємодії з інститутом держави. Грані. 2014. № 6. С. 131–135.

REFERENCES:

1. Butyrska T. Optymizatsiya vzayemodiii derzhavnoi vlady i gromadjanskogo suspilstva (upravlinskiy aspekt): Avto-ref. dys. kand. nauk z derzh. upr.: 25.00.02 / Odes. rehion, in-t derzh. upr. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy. Odesa, 2004. 20 s.

2. Gadzhyyev K.S. Kontseptciya grazhdanskogo obshchestva: ideynye istoki i osnovnye vehi formirovaniya. Vopr. filosofii. 1991. № 7. С. 19–20.

3. Golovka A.A. Vzajemodija gromadjanskogo suspilstva ta derzhavy v umovah suchasnyh informatsiynih vyklykiv. Gileja: naukovyj visnyk. 2016. № 111. С. 319–321 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2016_I_1182.

4. Golovka A.A. Gromadyanske suspilstvo yak subyekt zabezpechennya informatsiynoyi bezpeky Ukrainy.

Ukraina v procesah globalnogo informatciynogo obminu (m. Lviv, 26–27 travnya 2016 p.). Lviv: Natsional'nyy universytet «Lvivska politehnika», 2016. S. 103–105.

5. Zakon «Pro misceve samovrjaduvannya». Vidomosti Verhovnoji Rady Ukrainy. 1997. № 24. St. 170.

6. Zminy do konstytutcii ta konstytutciyniy proces ochima gromadjan / Konstytutciyniy proces v Ukraini: novi realii, novi vyklyky, novi pidhody: Informacijno-analitychni materialy do Kruglogo stolu «Konstytutciyniy proces v Ukraini: vidpovid na novi vyklyky chi povtorennja staryh pomylok?» 9 lypnja 2015 r. Kyiv: Centr Razumkova, 2015. S. 22–32.

7. Lacyba M., Boiko T. Uryad formue polityku spryannja rozvytku gromadjanskogo suspilstva Ukrainy. Gromadjanske suspilstvo. 2008. № 1 (3). S. 13–20.

8. Nacionalni ta mizhnarodni mehanizmy finansuvannja gromadjanskogo suspilstva. Mizhnarodni zahody zmicnennja dovery mizh derzhavoju ta gromadjanskym suspilstvom. K.: Feniks, 2012. 336 s.

9. Pashchenko V.I. Neuryadovi orhanizatsiyi jak instytut gromadyanskogo suspilstva: metodologiya doslidzhennja ta stan v Ukraini: avto-ref. dys. ... kand. polit. nauk: 23.00.02 / NAN Ukrayiny. In-t polit. i etnonats. doslidzh. K., 2005. S. 16.

10. Spivak D.P. Formy vzayemodii derzhavy ta instytutiv gromadjanskogo suspilstva (polityko-pravovy analiz). Visnyk SevNTU: zb. nauk. pr. Serija: Politologija. Sevastopol', 2011. № 123. С. 158–161.

11. Chumakov D.D. Problema rozvytku gromadjanskogo suspilstva v Ukraini v konteksti jogo vzayemodii z instytutom derzhavy. Grani. 2014. № 6. S. 131–135.

Current state and efficiency of interaction of civil society institutes in Ukraine

Liasota Alina Yevhenivna

Ph.D in Political Science,
Associate Professor at the Department
of Political Science
of Oles Honchar
Dniprovsk National University
Naukova str., 13, Dnipro, Ukraine

The article is devoted to the actual problem of institutional interaction of civil society and state authorities in modern Ukraine. The author aims to analyze the current state, focusing on the appropriate means and tools for influencing the effectiveness of the interaction of civil society and state institutions.

The use of structural and functional analysis and the systematic method as the main ones in the study made it possible to conclude that the mechanism of involvement of civil society institutions in Ukraine in the process of political decision-making has various structural and functional disadvantages. The result of the work is practical recommendations for eliminating these obstacles and improving communication between civil society and the state.

Ensuring an adequate level of interaction between the state and civil society is an urgent and necessary component of Ukraine's political modernization and democratization, which is a direct way to achieve social stability in the future. Mutually beneficial partnership between the state and elements of civil society is possible only in the context of a parity dialogue; therefore, the issue of inventing the latest means of communication and the corresponding interactions is extremely relevant

The state's interaction with civil society should be aimed at strengthening the process of democratization of the authorities, developing and strengthening civil society institutions, strengthening their communication and expressing the desire of the authorities and civil society to establish cooperation with the aim of further improving and developing partnership relations.

At the same time, it should be noted that to date Ukrainian realities indicate that in the existing mechanism of involvement of civil society institutions in the process of political decision-making there are various structural and functional disadvantages.

Progress of civil society in Ukraine under current conditions is possible not only through the inclusion in the process of social development of all opportunities and potential of a democratic state, but also through the use of all achievements of the civil society sector. All political attempts to implement radical changes in our country, and above all to carry out reforms in the economy and social sphere, will be useless without taking into account the human factor and the degree of development of civil society and its institutions.

In summary, it should be noted that there are no reliable mechanisms for interaction be-

tween civil society and state authorities. Communication is embryonic even now and requires systematic improvement. Indeed, democratic transformations have just begun, because civil society has recently entered a phase of self-awareness. However, it should be noted that the new challenges faced by our state have prompted the rapid development and activation of the civil sector. Thus, Ukraine has some optimistic forecasts regarding the development and effective functioning of public institutions and the implementation of the public's influence on state policy.

Political participation of Ukrainian citizens at this stage can be characterized as a kind of "awakening" of a civil society, which is based on the association of individual citizens in small but effectively functioning groups capable of rapidly joining new members and realizing their goals. At the same time, a rather significant problem remains unresolved, which may have an impact on the prospects for the development of civil society institutions in the future: the average level of awareness of individual citizens in political realities and the level of political culture remains rather low, which in the near future will be a major deterrent to increasing political participation of the public.

Key words: *civil society, institutional interaction, state authorities.*